

Valtion maksuperustelaki 21.2.1992/150

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 LUKU

Yleiset säännökset

[1 §](#)

Lain soveltamisala

Valtion viranomaisten suoritteiden maksullisuuden ja suoritteista perittävien maksujen suuruuden yleisistä perusteista sekä maksujen muista perusteista säädetään tässä laissa.

Tämä laki koskee tasavallan presidenttiä valtioneuvostossa tapahtuvan päätöksenteon osalta. ([16.5.1994/348](#))

Tämä laki koskee myös tasavallan presidentin, eduskunnan, valtiontilintarkastajain ja eduskunnan oikeusasiamiehen kansliaa samoin kuin valtiontalouden tarkastusvirastoa.

([4.8.2000/721](#))

Tämä laki ei koske valtion liikelaitoksia eikä valtion rahastoja, ellei rahastoista toisin säädetä. Tämä laki ei koske myöskään virastoja ja laitoksia, joiden maksullinen toiminta on ennen tämän lain voimaantuloa lailla säädetty järjestettäväksi liikeperiaatteiden mukaan.

([16.5.1994/348](#))

[2 §](#)

Lain suhde muihin säännöksiin

Jos muulla lailla tai laissa olevan valtuutuksen nojalla annetaan tästä laista poikkeavia säännöksiä, noudatetaan niitä tämän lain sijasta.

Tämän lain nojalla annettavalla asetuksella voidaan poiketa siitä, mitä eräiden vähäisten saatavien perimättä jättämisestä annetussa laissa ([266/50](#)) säädetään.

[3 §](#)

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) valtion viranomaisen suoritteella virkatoimia, valtion tuottamia tavaroita ja palveluita sekä muuta toimintaa; sekä
- 2) julkisoikeudellisella suoritteella valtion viranomaisen suoritetta, jonka kysyntä perustuu lakiin tai asetukseen ja jonka tuottamiseen viranomaisella on tosiasiallinen yksinoikeus.

2 LUKU

Suoritteiden maksullisuuden ja maksujen suuruuden yleiset perusteet

4 §

Maksulliset suoritteet

Seuraavat suoritteet tulee olla maksullisia, jollei suoritteiden maksuttomuudelle ole perusteltua syytä:

- 1) tavarat, jotka valtion viranomaisen on tuottanut;
- 2) palvelut, jotka on tuotettu tilauksesta tai muusta toimeksiannosta;
- 3) päätökset, jotka on tehty hakemuksesta;
- 4) käyttöoikeuksien sekä muiden oikeuksien väliaikainen luovuttaminen; sekä
- 5) muu toiminta, milloin suoritteiden tuottaminen on seurausta vastaanottajan toimenpiteestä. ([14.12.1998/961](#))

Suoritteiden tulee olla maksullinen etenkin silloin, kun myös muu kuin valtion viranomaisen tuottaa sitä tai siihen verrattavaa suoritetta maksullisena tai kun suoritteiden tuottaminen liittyy vastaanottajan taloudelliseen toimintaan.

5 §

Maksuttomat suoritteet

Seuraavat suoritteet tulee olla maksuttomia, jollei suoritteiden maksullisuudelle ole erityistä syytä:

- 1) suoritteet, joiden tuottamisen ei voida katsoa kohdistuvan suoranaisesti yksittäiseen henkilöön, yritykseen eikä muuten tarkoin rajattuun ryhmään;
- 2) suoritteet, joiden tarkoituksena on toimeentulon turvaavan etuuden antaminen; sekä
- 3) viranomaisen neuvot, ohjeet, opastus ja tiedottaminen, jos näistä aiheutuu vain vähäisiä kustannuksia.

6 §

Julkisoikeudellisista suoritteista perittävät maksut

Julkisoikeudellisesta suoritteesta valtiolle perittävän maksun suuruuden tulee vastata suoritteiden tuottamisesta valtiolle aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää (*omakustannusarvo*). Yhden tai useamman viranomaisen samanlaatuisista suoritteista voidaan määrätä samansuuruinen maksu silloinkin, kun suoritteiden tuottamisesta aiheutuva kustannukset poikkeavat toisistaan. Tällaisen kiinteän maksun suuruutta määrättäessä on otettava huomioon suoritteiden keskimääräinen kokonaiskustannus.

Maksu voidaan määrätä perittäväksi yleisesti suoritteiden omakustannusarvoa alempana tai jättää kokonaan perimättä, jos siihen terveyden- ja sairaanhoitoon, muihin sosiaaliin tarkoituksiin, oikeudenhoitoon, ympäristönsuojeluun, koulutustoimintaan tai yleiseen kulttuuritoimintaan liittyvistä tai näihin verrattavista syistä on perusteltua syytä. Erityisestä syystä maksu voidaan määrätä tietyltä ryhmältä perittäväksi suoritteiden omakustannusarvoa alempana tai

jättää kokonaan perimättä. Erityisestä syystä maksu, joka muuten määrättäisiin suoritteiden omakustannusarvoa vastaavaksi, saadaan määrätä tätä korkeammaksi.

Silloin kun suoritteesta määrätään perittäväksi maksu, peritään vastaava maksu myös valtion viranomaiselta, jollei muuhun menettelyyn ole erityistä syytä.

Suoritetta tuottavan viranomaisen asiana on huolehtia siitä, ettei suoritteiden tuottamisesta aiheudu enempää kustannuksia kuin, mitä suoritteiden tarkoituksenmukainen laatutaso edellyttää.

7 §

Muiden suoritteiden hinnat

Viranomaisen muiden kuin 6 §:ssä tarkoitettujen suoritteiden hinnoista päätetään liiketaloudellisin perustein. Valtion talousarviossa voidaan osoittaa määräraha liiketaloudellisin perustein hinnoiteltujen suoritteiden hintojen alentamiseksi.

Jos viranomaisella on tosiasiallinen yksinoikeus 1 momentissa tarkoitettujen suoritteiden tuottamiseen, saadaan suoritteesta perittävä hinta määrätä myös niin, että se vastaa suoritteiden omakustannusarvoa. ([14.12.1998/961](#))

Jos viranomaisen tuottaa suoritteita määräävässä markkina-asetuksessa, on suoritteiden hinnoittelussa otettava huomioon kilpailunrajoituksista annetun lain ([480/1992](#)) määräävän markkina-asetuksen väärinkäyttöä koskevat säännökset. ([14.12.1998/961](#))

3 LUKU

Toimivalta maksuista päätettäessä

8 § ([16.5.1994/348](#))

Asetuksella säädettävät asiat ja ministeriön toimivalta

Tasavallan presidentin ja valtioneuvoston yleisistunnon päätösten maksullisuudesta sekä siitä, mistä päätöksestä maksu määrätään omakustannusarvon perusteella ja mitkä hinnoitellaan liiketaloudellisin perustein, säädetään asetuksella. Asetuksella säädetään myös 6 §:n 2 momentissa tarkoitetuista kiinteistä maksuista sekä mistä päätöksestä, millä 6 §:n 3 tai 4 momentissa sanotulla perusteella ja miten maksun suuruus voidaan määrätä päätöksen omakustannusarvosta poiketen. Muissa näitä maksuja koskevissa asioissa toimivalta on asianomaisella ministeriöllä. Ministeriöllä tarkoitetaan tässä laissa myös valtioneuvoston kansliaa.

Asianomainen ministeriö päättää, mitkä ministeriön ja hallinnonalan muiden viranomaisten suoritteet tai suoriteryhmittä ovat maksullisia ja mistä suoritteesta tai suoriteryhmittä maksu määrätään omakustannusarvon perusteella sekä mitkä suoritteet hinnoitellaan liiketaloudellisin perustein.

Ministeriö päättää 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa myös 6 §:n 2 momentissa tarkoitetuista kiinteistä maksuista sekä mistä suoritteesta tai suoriteryhmästä, millä 6 §:n 3 tai 4 momentissa sanotulla perusteella ja miten maksun suuruus voidaan määrätä suoritteen omakustannusarvosta poiketen.

Milloin ministeriön ratkaisultaan muutoin kuuluva asia saatetaan valtioneuvoston yleisistunnon päätettäväksi, päätöksen maksullisuus ja siitä perittävän maksun suuruus määräytyy 1 momentista poiketen sen mukaisesti kuin kysymyksessä olisi ministeriön päätös.

9 §

Viranomaisen toimivalta

Muissa kuin 8 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa toimivalta maksuja ja suoritteiden hinnoittelua koskevissa asioissa on asianomaisella viranomaisella.

10 § ([4.8.2000/721](#))

Erityiset virastot ja laitokset

Eduskunnan, tasavallan presidentin, valtiontilintarkastajain ja eduskunnan oikeusasiamiehen kansliat, valtiontalouden tarkastusvirasto, oikeuskanslerinvirasto sekä Suomen Pankki ja kansaneläkelaitos määräävät itse maksuistaan.

4 LUKU

Erinäiset säännökset

11 §

Maksujen perintä

Maksu 6 §:ssä tarkoitettusta julkisoikeudellisesta suoritteesta saadaan periä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoimin annetussa laissa ([367/61](#)) säädetään.

Perittäessä saatavia 7 §:ssä tarkoitetuista muista suoritteista noudatetaan, mitä yksityisoikeudellisten saatavien perinnästä säädetään.

11 a § ([14.12.1998/961](#))

Maksun määrääminen

Maksun määräämistä koskevasta tositteesta tai muusta asiakirjasta on käytävä ilmi säännökset, joihin maksu perustuu. Jos maksun määrääminen perustuu julkisoikeudellisen suoritteen osalta erityiseen laskelmaan, on laskelma liitettävä mukaan.

Maksun määräämisessä todettu virhe voidaan korjata noudattaen vastaavasti, mitä hallintomenettelylaissa ([598/1982](#)) säädetään asia- ja kirjoitusvirheen korjaamisesta.

Julkisoikeudellista suoritetta koskevan maksun määräämisen yhteydessä on maksun määränneen viranomaisen annettava ohjeet 11 b §:ssä tarkoitetun oikaisukeinon käyttämisestä.

11 b § ([14.12.1998/961](#))

Maksua koskeva muutoksenhaku

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että 6 §:ssä tarkoitetusta julkisoikeudellisesta suoritteesta määrätyn maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua maksun määränneeltä viranomaiselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä. Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saadaan hakea valittamalla muutosta siltä [läninoikeudelta], jonka tuomiopiirissä maksun määrännyt viranomainen sijaitsee. Valitusaika on 30 päivää luettuna siitä, kun valittaja on saanut tiedon oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä. [Läninoikeuden] päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta.

Lain 7 §:ssä tarkoitettuja muita suoritteita koskevat maksuriidat käsitellään riita-asiana käräjäoikeudessa.

[12 §](#)

Tarkemmat säännökset

Tarkempia säännöksiä omakustannusarvoon kuuluvista kustannuksista, maksun viivästyessä perittävästä viivästyskorosta, sen sijasta perittävästä viivästysmaksusta, maksuajasta ja maksuajalle määrättävästä korosta, ennakosta, vakuuksista, saamisen perimättä jättämisestä ja muista perintää koskevista seikoista sekä muusta lain täytäntöönpanosta voidaan, ottaen huomioon mitä 10 §:ssä säädetään, antaa asetuksella.

12 a § ([14.12.1998/961](#))

Yleisohjausvaltuus

Valtion maksuperustelain yhdenmukaiseksi soveltamiseksi valtiovarainministeriö voi antaa ohjeita suoritteiden maksullistamiseen sekä hinnoitteluun sovellettavista yleisistä periaatteista samoin kuin muistakin valtion maksuperustelain yleiseen hallinnointiin liittyvistä menettelytavoista.

5 LUKU

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

13 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1992.

Tällä lailla kumotaan:

1) 29 päivänä joulukuuta 1973 annettu valtion maksuperustelaki ([980/73](#)); sekä

2) eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavain maksujen perusteista 17 päivänä lokakuuta 1942 annettu laki ([806/42](#)) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

14 §

Siirtymäsäännökset

Kumottavien lakien nojalla annetut asetukset jäävät voimaan 31 päivään joulukuuta 1993 saakka, jollei niitä erikseen tätä ennen kumota.

Jos muussa lainsäädännössä viitataan tällä lailla kumottaviin lakeihin, viittauksen on katsottava tarkoittavan tätä lakia.

HE 176/91, VaVM 1/92

Muutossäädösten voimaantulo ja soveltaminen:

16.5.1994/348:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1994.

[HE 28/94](#), VaVM 11/94

25.10.1996/749:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

[HE 97/96](#), HaVM 12/96, EV 115/96

14.12.1998/961:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1999.

Lain 11 b §:n muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan maksuihin, jotka on määrätty lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

[HE 203/1998](#), VaVM 41/1998, EV 151/1998

4.8.2000/721:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001.

[HE 68/2000](#), PeVM 10/2000, EV 98/2000